

יְהִי כְבוֹד תַּלְמִידֶךָ חֲבִיב עֲלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ, וּמוֹרָא רַבֶּךָ כְּמוֹרָא שְׁמַיִם: חֵלֶק ב

1. משנה יג - רבי אלעזר בן שמוע אומר, יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלה, וכבוד חברך כמורא רבך, ומורא רבך כמורא שמים:

2. ומורא רבך כמורא שמים:

ברכות כז: - ותניא רבי אליעזר אומר המתפלל אחורי רבו והנותן שלום לרבו והמחזיר שלום לרבו והחולק על ישיבתו של רבו והאומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה שתסתלק מישראל

רש"י - אחורי רבו. מראה כאילו הם שוים, יוהרא הוא: **שלום לרבו.** כשאר כל אדם שלום עליך ולא אמר לו שלום עליך רבי:

והחולק על ישיבתו של רבו - המהרש"א - שחולק על שררתו ועל תורתו. **הרמב"ם (ת"ת ה ב)** - איזהו חולק על רבו, זה שקובע לו מדרש ויושב ודורש ומלמד שלא ברשות רבו,

והאומר דבר שלא שמע מפי רבו - המהרש"א - דהיינו דוקא בדבר שאינו מסברא, שהרי מצינו בהרבה מקומות שאמרו חכמים דבר סברא מדעתם. **ורבינו יונה פירש** - שהכוונה על האומר דבר בשם רבו אף שלא שמעו מפיו.

3. הרב קוק והרב חרל"פ

מבאר מרן הראי"ה קוק זצ"ל (עין איה ברכות שם אות ג) שהמתפלל אחורי רבו, מראה בזה שאין רגש היראה מרבו חזק כל כך בו, שהרי אם היתה לו יראה עמוקה בלב, היה מרגיש שמורא רבו מפריע לו מלכוון בתפלתו, וכשהוא מתפלל אחוריו, בקירוב לו, מראה שאין קרבתו עושה עליו רושם חזק כל כך שתפריע לו מתפלתו, וקל לו להסיח דעתו מרבו.

והנותן שלום לרבו, מורה בזה סילוק המורא במה שמשווה את רבו לעצמו. ומי שרבו מקרב אותו ומראה לו סימני חיבה וקירוב, הרי שרגש יראת הכבוד מהרב צריך להתעורר בו, ואם הרב כבר מקדים לו שלום יענה בהכנעה וביראת כבוד, ואחד כזה שמחזיר שלום לרבו שלא בכבוד הראוי, אלא כשאר בני אדם (רש"י ביאר שאינו

אומר: "שלום עליך רבי", הרי שיש בו צד עזות, והרגש של יראת הרב רחוק ממנו. ומתוך כך העזות בו תגבר, ואינו מעיז בתחילה לחלוק על דברי רבו במפורש אלא רק חולק על ישיבתו, שמהפך כוונת דברי הרב נגד הסכמת בני הישיבה והכלל כולו, ומכוון אותם לדעותיו העקומות.

ומתוך סילוף זה, תשתרש בו מידת העזות ביתר תוקף, ויבוא אח"כ גם לבדות לו בדיות חדשות, שלא נמצא להם שרש וענף בתורה כולה, ומתחיל לומר דברים שלא שמע מפי רבו, בעזות מצח וגילוי פנים בתורה שלא כהלכה, וכל זה משתלשל ממיעוט ההכרה בגדולת רבו. ואחד כזה גורם לשכינה שתסתלק מישראל, ע"י עקירת דברי הרב לגמרי, בחלקו עליהם בגילוי פנים, והורס את יסודות הקבלה והמסורת בישראל, וזהו סילוף שכינה. כי שכינה שורה בישראל לפי מידת קיום חוקי התורה, המתנה בהוקרת והגדלת ערכם של רבותינו ודבריהם הנאמרים באמת.

ומורא רבך כמורא שמים

בגמרא (בבא קמא מא, ב) אמרו ששמעון העמסוני היה דורש כל 'אתין' שבתורה, כיון שבא ל"את ה' אלקיך תירא" פירש, עד שבא רבי עקיבא ולימד: "את ה' אלקיך תירא", לרבות תלמידי חכמים.

לימד בזה רבי עקיבא שהדרך האמיתית של היראה בפני ה' היא שהאדם יבטל את כל ישותו ומהותו מפני אור ה', וירגיש "דלית ליה מגרמיה כלום", ותלמידי חכמים האמיתיים הם הם שזוכים ליראה עליונה זו. ולכן גם היראה שמתיראים מפניהם אינה יראה מהם, אלא מפני אור ה', החדור בקרבם, והיראה שיראים מפניהם - יראת ה' היא. ולא עוד אלא שבלי היראה מן הת"ח, אי אפשר להגיע גם לידי יראת שמים אמיתית, וכמו כן אי אפשר להיות דבוק בהקב"ה מבלי דבקות בתלמידי חכמים (עיין כתובות קי:).

(מדרן הגרי"מ חרל"פ זצ"ל, מי מרום ח"ה עמ' רלב)